

ΛΥΚΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

LYCEUM CLUB OF GREEK WOMEN

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΧΟΡΟΙ - ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

FOLK MUSIC

DANCES - SONGS

ΜΕΓΑΡΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

MEGARA ATTICA

STEREO

LCGW 102

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΜΕΓΑΡΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Από τους αρχαιοελληνικούς χρόνους τα Μέγαρα και η γύρω τους περιοχή - ή Μεγαρίς ή Μεγαρική - ήταν πλούσια σε λάδι, δημητριακά και κρασί. Είχαν τα καλύτερα σπίτια σ' όλη την Ελλάδα (Ισοκράτης, Περὶ Ειρήνης, 117) και οι κάτοικοί τους ήταν καλοφαγάδες (Διογένης ο Κυνικός, Tertullianus Apologeticum, 39, 14). Την ίδια αυτή εικόνα μας δίνει, πολλούς αιώνες αργότερα, και ο Γάλλος διπλωμάτης και περιηγητής του ελληνικού χώρου Rouqueville. Τα Μέγαρα είναι ένα εύπορο μέρος, με καλοφτιαγμένα σπίτια, γράφει στο πεντάτομο έργο του «Ταξίδι στην Ελλάδα» (έκδ. 1820). Και συνεχίζει με χαρακτηριστικά στιγμιότυπα από ένα γλέντι που παρακολούθησε απ' την ταρατσα του σπιτιού όπου φιλοξενήθηκε: τις φωτισμένες, από αναμμένους πυρσούς, ταρατσες των άλλων σπιτιών· τα στεντόρεια τραγούδια και τις φωνές των γλεντοκόπων· τις λύρες και τα ντέφια που συνόδευαν τους τραγουδιστές· τους καλεσμέ-

νους που μεθυσμένοι όπως ήταν έπειτα από τριήμερο γλέντι, έπιναν κρασί μέσα στα παπούτσι τους.

Λίγες δεκαετίες αργότερα, το Πάσχα του 1899, ο John Ward περιγράφει μ' ένθουσιασμό τους χορούς και τη δεξιοτεχνία των πρωτοχορευτών στα Μέγαρα — παράδοση που συνεχίζεται έως σήμερα.

Στον πλούσιο αυτό τόπο, με τα καλοφτιαγμένα σπίτια, τα γλέντια και τα πανηγύρια, εγκαταστάθηκε στο τέλος του 18ου αιώνα και ο Λιάς Δηλιγιάννης, κτίστης και λαϊκός βιολιτζής απ' τα Λαγκάδια της Γορτυνίας. Εκεί παντρεύεται, κάνει παιδιά και πεθαίνει, αφήνοντας κληρονομιά, εκτός από τη φήμη του καλύτερου βιολιτζή της περιοχής, και είκοσι απογόνους λαϊκούς παιχνιδιάρους. Είκοσι λαουτιέρηδες και βιολιτζήδες, που κράτησαν ζωντανή τη μουσική παράδοση στα Μέγαρα απ' το τέλος του 18ου

ΧΟΡΟΙ - ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

αίωνα έως σήμερα — κοντά δυο αιώνες. Δυο από τους απογόνους του μουσικού αυτού δέντρου, ο Ίάκωβος Α. Ήλιος (βιολί) και ο Θ. Γ. Ήλιος (βιολί) παίζουν σ' αυτό το δίσκο. (Το επίθετο Ήλιος προέρχεται απ' το όνομα του γενάρχη του «δένδρου» Λιά Δηλιγιάννη· Λιάς = Ήλιος). Την αγάπη του δημοτικού τραγουδιού στα Μέγαρα μαρτυράει και ο μεγάλος αριθμός των λαϊκών τους συγκροτημάτων: γύρω στα 1925 υπήρχαν περισσότερες από 10 ζυγίες βιολί και λαγούτο και 4 ζυγίες πίπιζα και νταούλι· οι πρώτες κυρίως για τα γλέντια σε κλειστό χώρο και οι δεύτερες για τα πανηγύρια και τις διασκεδάσεις στο ύπαιθρο. Στα νεώτερα χρόνια, έπειτα από το Δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, το δημοτικό τραγούδι και οι χοροί παίζονται ή συνοδεύονται στα Μέγαρα απ' τη ζυγιά βιολί-λαγούτο.

Το ύφος του μεγαρίτικου τραγουδιού, καθώς και ο τρόπος με τον όποιον τραγουδιέται ή παίζεται, έχει πολλές ομοιότητες με τη νησιώτικη μελωδία.

Σ' αυτό έχει συμβάλει και η γεωγραφική θέση των Μεγάρων: κοντά στη θάλασσα, ανάμεσα στη Στερεά Ελλάδα και την Πελοπόννησο, με επίγειο την Πάχη και σημαντική έμπορική κίνηση, ήταν φυσικό να δεχτεί την επίδραση του νησιώτικου τραγουδιού.

Ας μην ξεχνάμε ακόμα ότι τα όργανα που από παλιά αγαπούν περισσότερο οι Μεγαρίτες είναι το βιολί και το λαγούτο, ή νησιώτικη δηλαδή ζυγιά, και όχι ή πίπιζα και το νταούλι της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Οι χοροί και τα τραγούδια του δίσκου αντιπροσωπεύουν χαρακτηριστικές δημοτικές μελωδίες των Μεγάρων.

Φοίβος Άνωγειανάκης

Χορός Συρτός, Μέγαρα, 1970
Syrtos, Megara 1970

Χορός της Τράτας, Μέγαρα, 1932
Trita, Megara 1932

Το Ρουσόλι, Μέγαρα, 1975
Ta Roussolia, Megara 1975

Π. Καλλιπέτιος: Λαγούτο, Ε. Σαμουράς: Σαντούρι, Μέγαρα 1975
P. Kallipetis: Lute. E. Samouris: Santouri, Megara 1975

Α. Οικονομάκης, Ι. Ήλιος: Βιολί, Στ. Άνδριανός: Λαγούτο, Μέγαρα 1975
A. Ekonomakis, I. Pias Violin, St. Andrianos: Lute, Megara 1975

FOLK MUSIC

STEREO - LCGW 102

MEGARA, ATTICA

Ever since antiquity Megara and the region surrounding it — Megaris or Megariki — were rich in oil, cereals and wine. The houses, there, were the best in Greece (Isocrates: On the Peace, 117), and the inhabitants were fond of good food and drink (Diogenes the Cynic, Tertullianus Apologeticum, 39, 14).

The same picture is presented, many centuries later, by the French diplomat and traveler, Pouqueville: "Megara is a prosperous place, with well-built and clean houses", he writes in his 5-volume "Voyage en Grèce" (1820 edition). And he goes on to describe characteristic scenes from a festive gathering he witnessed from the terrace of the house where he was a guest: The torch-lit terraces of other houses, the stentorian singing and shouts of the merry-makers, the lyres and tambourines, which accompanied the singers, the tipsy guests, who, after three days of carousing, drank wine out of their shoes.

A few decades later, during Easter 1899, John Ward, gives an enthusiastic description of the dances and of the skill of the dancers of Megara, a tradition which is carried on to this day.

In this prosperous land, with the sturdily-built houses, the jolly gatherings and festive holidays, there settled — towards the end of the 18th century — a builder and popular violin-player called Ilias Diliyannis, from the village of Langadia in Gortys, in the Peloponnese. Here, in Megara, he married and raised a family, and, when he died, he was survived not only by his fame as the best violinist in the region, but also by twenty descendants, who also became popular musicians: violinists and lute-players, who kept alive the musical tradition in Megara from the end of the 18th century to this day: a span of almost two centuries. Two of these descendants: Iakovos Ilias (violin) and Thomas Ilias (violin) are heard in this record. (The name Ilias comes from the name of the founder of the musical clan, Lias Diliyannis: Lias = Ilias.)

The love of the people of Megara for folk music is attested by the great number of their popular musical groups. In 1925, there were more than ten *zygiès* of violin and lute and 4 *zygiès* of pipiza and daouli. The first type mainly performed at indoor festive events, the latter for open-air celebrations. In more recent years, after the second world war, the folk songs and dances of Megara are accompanied by the *zygia* violin - lute.

DANCES - SONGS

The style of the Megarite song and the manner in which it is played is very similar to that of the island melodies. This is largely due to the geographic position of Megara: situated not far from the sea, between the Peloponnese and Central Greece, with Pachi as its seaport, and carrying on a lively trade with the surrounding country, it was only natural that it should have come under the influence of the musical style of the islands. And we must note that the instruments which were always more favoured by the Megarites were the violin and lute, that is the island *zygia*, and not the pipiza and daouli of continental Greece.

The songs and dances of this record represent characteristic folk melodies of Megara.

Fivos Anoyanakis

Χορός της Τράτας, Μέγαρα, άρχές του 20ου αιώνα
Tata, Megara, early 20th century

Ε. Κοσμάτης, Νυσούλα, Δ. Κορογιάννης, Πιπίνα, Μέγαρα 1975
E. Kosmatas, Doudi, D. Koroyiannis, Pipiza, Megara 1975

Ο. Ήλιος, Ι. Ήλιος, Βουλί, Μέγαρα 1975
Th. Ilias, I. Ilias, Violin, Megara 1975

Ναός Άντιστασιός (Καρυλάσις), Μέγαρα 1976
Antikristos (Karulassia), Megara 1976

Μεγαρίτες με «πουκαμισά», Μέγαρα, 1958
Men of Megara wearing the "poukamasia", Megara 1958

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΧΟΡΟΙ - ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΜΕΓΑΡΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΛΕΥΡΑ Α' ΜΕΓΑΡΑ ΑΤΤΙΚΗΣ 1. ΤΑ ΡΟΥΣΑΛΙΑ

Κάλαντα τῆς Δευτέρας τοῦ Πάσχα. Παλαιότερα τὰ παιδιά γύριζαν ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι καὶ τραγουδοῦσαν τὰ ρουσάλια κρατώντας ἓνα καλαμένιο συνήθως σταυρό, στολισμένο με λουλούδια καὶ ἓνα κρωματιστὸ μαντήλι, τὴν «καλαμάτα», στὴν κορυφή του ὡς φλάμπουρο. Τὰ φιλοδωρήματα πού τοὺς ἔδιναν: αὐγά, κουλούρια, χρήματα κ.ά., τὰ ἔβαζαν σ' ἓνα καλάθι, στολισμένο ἐπίσης με λουλούδια (ἔθιμο ἀγεργιοῦ). Τὰ ρουσάλια χορεύονται καὶ ὡς συρτὸς χορὸς καὶ τότε παίζονται κάπως γρηγορώτερα.

Καλῶς σ' ἔ-, καλῶς σ' ἔ-, καλῶς σ' ἔ -βραμε ἀφέντη
ἀρξοντά μου καὶ λεβέντη
νὰ στὰ ποῦ-, νὰ στὰ ποῦ-, νὰ στὰ ποῦ -με τὰ ρουσάλια
πέστε τα βρέ παληκάρια.
Νὰ στὰ ποῦ-, νὰ στὰ ποῦ-, νὰ στὰ ποῦ -με σένα πρώτα
πού σὲ βρήκαμε στὴν πόρτα
κι' ἔξ' ὀστέ-, κι' ἔξ' ὀστέ-, κι' ἔξ' ὀστέ -ρου στῆς κυρῆς μας
καὶ στὴ ρουσπερδικά μας.
Κάτω σ' ἔ-, κάτω σ' ἔ-, κάτω σ' ἔ -να περιβόλι
δάφνη καὶ μηλιά μαλώνει
δάφνη πῆ-, δάφνη πῆ-, δάφνη πῆ -ρα τὸ κλωνάρι
νὰ μὲ πάρει τὸ ποτάμι
νὰ μὲ πᾶ-, νὰ μὲ πᾶ-, νὰ μὲ πᾶ -ει δόση-δόση
κάτω στὴ γυαλένια βρύση
ἔπου πλε-, ἔπου πλε-, ἔπου πλε-νουν ὄβριοποῦλες
σκαματίζουσι¹ τουρκοποῦλες.
Βάλε τὸ -βάλε τὸ-βάλε τὸ δεξί σου χέρι
μέσ' στὴν ἀργυρή σου τσέπη
βγάλε τὸ-βγάλε τὸ-βγάλε τὸ κοσιπεντάρι
δῶσ' τοῦ σαχανατάρη²
νὰ σὲς ποῦ-, νὰ σὲς ποῦ-, νὰ σὲς ποῦ-με Χριστὸς Ἄνεστη
πού ἐτάφη καὶ ἀνέστη.

1) Σκαματίζω = σαπουρίζω
2) Σαχανατάρης = ταμίης

Βιολί: I. Ἡλίας (γεν. 1906), Α. Οἰκονομάκης (γεν. 1913), Μέγαρο
Λαγοῦτο: Στ. Ἀνδριανὸς (γεν. 1897), Σαλαμίνα
Τραγοῦδι: Δ. Ἡλίας, I. Μουρτζοῦκος, Δ. Σταμπόλας, I. Κικίδης, Στ. Παπαφράγκος.

2. Ο ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΣ (Ὀργανικό)

Χορὸς συρτὸς (παρὰ τὴν κάποια ὁμοιότητα τῆς μελωδίας του με τὸν Αἰγαιοπελαγίτικο μπάλλο) πού γυρίζει σὲ τσάμικο (ἀρχικὰ σὲ δίσσημο καὶ μετὰ σὲ τρίσημο ρυθμὸ).

Βιολί: I. Ἡλίας
Λαγοῦτο: Στ. Ἀνδριανὸς

3. Ο ΛΟΥΛΟΥΒΙΚΟΣ

Ἀνδρικός πηδηχτὸς χορὸς στὰ τρία, σὲ δίσσημο ρυθμὸ, πού χορεύεται καὶ τραγουδιέται (δίστιχα) κυρίως τὶς Ἀπόκριες. Μὲ τὸν ἴδιο αὐτὸ χορὸ σκολάζουν, δηλ. κλείνουν τὸ γλέντι, ἔπειτα ἀπὸ τὸ γάμο. Λουλουβίκος εἶναι παραφθορὰ τῆς λέξης Λουδοβίκος (κατὰ μία παράδοση, ὀνομασία карабиού).

Ὁ Λουλουβίκος φεύγει
ὁ Λουλουβίκος φεύγει
ὁ Λουλουβίκος φεύγει, πίσω δὲν ἔρχεται
κι' ἔοσις μικροὶ μεγάλοι
κι' ἔοσις μικροὶ μεγάλοι
καὶ τὸν προσέχεται.
Λουλουβίκο, Λουλουβίκο φέρ' τὰ παληκάρια πίσω
φέρ' τὰ παληκάρια πίσω, Λουλουβίκο, Λουλουβίκο.
Ἐσὺ μ' αὐτὴ τὴ γνάμη
ἐσὺ μ' αὐτὴ τὴ γνάμη
ἐσὺ μ' αὐτὴ τὴ γνάμη, κι' ἐγὼ μ' αὐτὸ τὸ νοῦ
νὰ ἰδοῦμε ποὺς θὰ πέσει
νὰ ἰδοῦμε ποὺς θὰ πέσει
νὰ ἰδοῦμε ποὺς θὰ πέσει, μινέτι¹ τ' ἀλλουνοῦ.
Ἐλα, Ἐλα πού σου λέω, μὴ με τυραννᾷς καὶ κλαίω
μὴ με τυραννᾷς καὶ κλαίω, Ἐλα, Ἐλα πού σου λέω.

1) Μινέτι = ὑπόχρεω

Βιολί: I. Ἡλίας
Λαγοῦτο: Στ. Ἀνδριανὸς
Τραγοῦδι: Δ. Ἡλίας, Δ. Σταμπόλας, Β. Στεργίου.

4. ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΜΟΥ (Χορὸς Τράτα)

Ὁ χορὸς τῆς Τράτας, σὲ ἐπτάσημο συνήθως ρυθμὸ, χορεύεται καὶ τραγουδιέται μόνον ἀπὸ τὶς γυναῖκες — με σταυρωτὸ κράτημα χειρῶν — τὴν Τρίτη τοῦ Πάσχα. Ἡ μελωδία «Τὸ μικρὸ μου» (δίστιχα), εἶναι σὲ ρυθμὸ 7/8

Εἶσαι ἄγγελος ὠραῖος, ἔχεις μάτια γαλανὰ
εἶσαι ἄγγελος ὠραῖος, ἔχεις μάτια γαλανὰ
καὶ χειλάκι κοραλλένιο, μικρὸ μου, καὶ τετράξανθα
καὶ χειλάκι κοραλλένιο, μικρὸ μου, καὶ τετράξανθα
μαλλιά
μαλλιά.

Ζαλίζομαι, ζαλίζομαι, ὅταν σὲ συλλογίζομαι
ζαλίζομαι, ζαλίζομαι, ὅταν σὲ συλλογίζομαι.
Στοῦ βοριά τὴν κρύα βρύση, ἔσκυφα νὰ πῶ νερὸ
στοῦ βοριά τὴν κρύα βρύση, ἔσκυφα νὰ πῶ νερὸ
καὶ μοῦ φάνη πῶς μοῦ δῶσαν, μικρὸ μου, τὰ κεράκια σου
καὶ μοῦ φάνη πῶς μοῦ δῶσαν, μικρὸ μου, τὰ κεράκια σου
τὰ δυό
τὰ δυό.

Πῶς νὰ σὲ πῶ βασίλισσα, π' ἀκόμα δὲ σὲ φίλησα
πῶς νὰ σὲ πῶ βασίλισσα, π' ἀκόμα δὲ σὲ φίλησα.
Ἄναστέναζα καὶ εἶπα, νὰ μὴν εἶχα γεννηθεῖ
ἀναστέναζα καὶ εἶπα, νὰ μὴν εἶχα γεννηθεῖ
καὶ στὴν ἐδική σου ἀγάπη, καλέ μου, νὰ μὴν εἶχα
καὶ στὴν ἐδική σου ἀγάπη, καλέ μου, νὰ μὴν εἶχα
μπερδευτεῖ
μπερδευτεῖ.
Πῶς νὰ σοῦ πῶ τὸ ἔχε γειά, πού κλαίει ἡ δόλια μου ἡ
πῶς νὰ σοῦ πῶ τὸ ἔχε γειά, πού κλαίει ἡ δόλια μου ἡ
καρδιά
καρδιά.

Βιολί: I. Ἡλίας
Λαγοῦτο: Στ. Ἀνδριανὸς
Τραγοῦδι: Γ. Ἀθανασοπούλου καὶ ὁμάδα ἀπὸ
γυναῖκες καὶ ἄνδρες.

5. ΚΑΓΚΕΛΙ ΛΕΠΕΝΙΩΤΙΚΟ

Χορὸς με τραγοῦδι (δίστιχα) σὲ ρυθμὸ 7/8. Τραγουδιέται καὶ χορεύεται στὸ γάμο ἀπὸ ἄνδρες καὶ γυναῖκες σὲ κλειστὸ κύκλο χωρὶς νὰ κρατιοῦνται ἀπὸ τὰ χέρια. Ἡ ὀνομασία του ὀφείλεται, κατὰ μία ἐκδοχή, σ' ἓνα Λεπενιώτη, καλὸ χορευτὴ, τραγουδιστὴ καὶ στιχοπλόκο πού ἀγαποῦσε καὶ χόρευε πολὺ αὐτὸ τὸ Καγκέλι.

Ἄχ, νὰ μ' ἴδω καὶ πού γδύνεσαι καὶ κάνεις τὸ σταυρὸ σου
ἄχ, νὰ σὲ κάνα τὸ πᾶπλωμα νὰ πεφτα στὸ πλευρὸ σου

Ἄχ, παρηγοριά τὸ χὰ κι' αὐτὸ τὸ σικνοπέρασμά σου
ἄχ, κι' αὐτὸ μοῦ τὸ ὑστέρησες, πού νὰ καεῖ ἡ καρδιά σου.

Ἄχ, γλέντια τα κόρη, γλέντια τα, τὰ δροσερά σου νιάτα
ἄχ, γιατί θά 'ρθει ἓνας καιρὸς πού θὰ στὰ φάει ἡ πλάκα.

Ἄχ, ὅποιος τὰ χεῖλη σου φιλεῖ, ζάχαρι πιπιλίζει
ἄχ, κι' ὅποιος με σένα κοιμηθῆ, τὸν ὕπνο λαχταρίζει.

Βιολί: I. Ἡλίας
Λαγοῦτο: Στ. Ἀνδριανὸς
Τραγοῦδι: Δ. Ἡλίας, Θ. Ἡλίας, Δ. Σταμπόλας.

6. ΣΗΜΕΡΑ ΛΑΜΠΕΙ Ο ΟΥΡΑΝΟΣ (Τραγοῦδι τοῦ Γάμου)

Τὸ πρῶτο, ἔπειτα ἀπὸ τὸ γαμήλιο γεῦμα, ἐπιτραπέζιο τραγοῦδι, σὲ διμερῆ μορφή (Α-Β): ἐλευθέρου ρυθμικοῦ τύπου μελωδία πού ἀκολουθεῖται ἀπὸ μελωδία περιοδικοῦ ρυθμικοῦ τύπου, σὲ δίσσημο ρυθμὸ. Δίστιχα-παινήματα γιὰ τοὺς νεόνυμφους, τοὺς συμπεθέρους καὶ τοὺς κουμπάρους.

Σήμερα λάμπει ὁ οὐρανός, σήμερα λάμπει ἡ μέρα
σήμερα στεφανώνεται αὐτὸς τὴν περιστέρα.
Τὸ μελιτζανιά, τὸ μελιτζανιά, ἀμάν-ἀμάν,
τὸ μελιτζανιά νὰ μὴ τὰ βάλεις πᾶ.
Μάνα μου πού με πότιζες, σὸν ἄνθος στὴν αὐλή σου
τώρα πού στεφανώθηκα, δῶσε μου τὴν εὐχή σου.
Ἐβγα, ἔβγα, ἔβγα, ἔβγα, ἔβγα, ἀμάν-ἀμάν,
ἔβγα, ἔβγα, ἔβγα, ἔβγα, ἔβγα, ἀμάν-ἀμάν.

Βιολί: I. Ἡλίας
Λαγοῦτο: Στ. Ἀνδριανὸς
Τραγοῦδι: Μ. Λουκά καὶ ὁμάδα ἀπὸ τοὺς Δ.
Ἡλίας, Δ. Σταμπόλα, Θ. Ἡλίας, I. Μουρτζοῦκο.

7. ΤΟ ΠΑΠΑΖΙ (Τραγοῦδι τοῦ γάμου)

Ἐπιτραπέζιο, τραγοῦδι τοῦ γάμου, πού ἀκολουθεῖ συνήθως τὸ «Σήμερα λάμπει ὁ οὐρανός», σὲ τετράσημο ρυθμὸ.

Ὅταν βάζεις, κυρά μου, τὸ παπάζι, με τὴ φούντα τὴ χρυσοῦ
γειά σου Κυρὰ Βασιλική
τρέμει ὁ οὐρα-, ὁ οὐρα-νος νὰ πέσει, με τ' ἀστέρια του μαζὶ
γειά σου λεβέντικο κορμί

Ἐμένα τὰ λέω κι' ἔ-, κι' ἔ-κουσ' τα
κι' ἄν ἔχει νοῦ παγκριά-, παγκριά-σου τα

Σαντούρι: Ε. Σαμούρης (γεν. 1919)

Βιολί: I. Ἡλίας
Λαγοῦτο: Π. Καλιπέτοης (γεν. 1905)
Τραγοῦδι: Δημ. Σταμπόλας

8. Σ' ΑΦΗΝΩ ΤΗΝ ΚΑΛΗΝΥΧΤΙΑ (Τραγοῦδι τοῦ Γάμου)

Τὸ τελευταῖο τραγοῦδι (δίστιχα) ἔπειτα ἀπὸ τὸ γαμήλιο γλέντι, πρὶν φύγουν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι ἀπὸ τὸ σπίτι τῶν νεόνυμφων. Ἡ μελωδία του, ἄν καὶ περιοδικοῦ ρυθμικοῦ τύπου, σὲ δίσσημο ρυθμὸ, δὲ χορεύεται. Ἡ συνοδεία τοῦ λαοῦτου περιορίζεται σ' ἓνα ἴσο: τὴ «συγχορδία» τῆς τονικῆς.

Ἄρα εἶναι κι' ἄς πηγαίνουμε, κι' ἄς λιανοπερπατοῦμε
οἱ ἄμορφες, ἀμάν-ἀμάν,
οἱ ἄμορφες τῆς γειτονιάς
οἱ ἄμορφες τῆς γειτονιάς νὰ μὴ μᾶς βαρεθοῦνε.
Κοντὰ στὰ ἡμερώματα
μοῦ ἔκανες καμώματα,
μοῦ ἔκανες καμώματα,
κοντὰ στὰ ἡμερώματα.
Σ' ἀφήνω τὴν καληνυχτιά πέσε γλυκοκοιμήσου
καὶ στ' ὄνειρο, ἀμάν-ἀμάν,
καὶ στ' ὄνειρό σου νὰ μὲ δεῖς
καὶ στ' ὄνειρό σου νὰ μὲ δεῖς, σκλάβο καὶ δουλευτὴ σου.
Εἶσαι γυαλέρνιος μαστραπᾶς
κι' ὄποιον δεῖς τὸν ἀγαπᾶς,
κι' ὄποιον δεῖς τὸν ἀγαπᾶς,
εἶσαι γυαλέρνιος μαστραπᾶς.

Βιολί: Θ. Ἡλίας, I. Ἡλίας
Λαγοῦτο: Στ. Ἀνδριανὸς
Τραγοῦδι: Μ. Λουκά, Β. Στεργίου, Ε. Μιχάλαρου, I. Μουρτζοῦκος, Δ. Σταμπόλας, I. Κικίδης, Στ. Παπαφράγκος.

ΠΛΕΥΡΑ Β'

9. ΛΑΜΠΡΗ ΚΑΜΑΡΑ

Χορὸς Τράτα, σὲ τετράσημο ρυθμὸ, πού χορεύεται καὶ τραγουδιέται (δίστιχα) μόνον ἀπὸ γυναῖκες τὴν Τρίτη τοῦ Πάσχα. (Βλ. Πλευρὰ Α' ἀριθ. 4)

Λαμπρὴ καμᾶ-, ἀμάν-ἀμάν, λαμπρὴ καμᾶ-ρα κι' ἄς περνᾶ
λαμπρὴ καμᾶ-, ἀμάν-ἀμάν, λαμπρὴ καμᾶρα κι' ἄς περνᾶ
λαμπρὴ καμᾶρα κι' ἄς περνᾶ τ' Ἄγιο Γιωργιοῦ ν' τὸ
τέλος
πίστε τὰ δρα-, ἀμάν-ἀμάν, πίσστε τὰ δρᾶ-πανάκια σας
πίστε τὰ δρα-, ἀμάν-ἀμάν, πίσστε τὰ δρᾶ-πανάκια σας
πίστε τὰ δραπανάκια σας γιατί ἔφτασε τὸ θέρος.

Δέ μου λέτε τί νά κάνω, π' αγαπῶ καί θά πεθάνω
δέ μου λέτε τί νά κάνω, π' αγαπῶ καί θά πεθάνω.

Γραῖα πού-, ἀμάν-ἀμάν, ὠραῖα πού'ν τὰ Μέγαρα
ὠραῖα πού-, ἀμάν-ἀμάν, ὠραῖα πού'ν τὰ Μέγαρα
ὠραῖα πού'ν τὰ Μέγαρα τήν Τρίτη στόν Ἄη Γιάννη
ἔρχεται δ-, ἀμάν-ἀμάν, ἔρχεται δ-λη ἡ Ξενουριά
ἔρχεται δ-, ἀμάν-ἀμάν, ἔρχεται δ-λη ἡ Ξενουριά
ἔρχεται δ-λη ἡ Ξενουριά καί κάνουμε οεργιάνι.

Ἄχ ντιουνιά μου πενεμένε, δέ σέ γλέντησα καϊμένε
ἄχ ντιουνιά μου πενεμένε, δέ σέ γλέντησα καϊμένε.

Βιολί: Θ. Ἡλίας, Α. Οἰκονομάκης

Λαγούτο: Στ. Ἀνδριανός

Τραγούδι: Σ. Φράγκου καί ὁμάδα ἀπό τίς: Μ. Λουκά, Γ. Ἀθανασοπούλου, Π. Τσαγδῆ.

10. ΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΣ ΤΑ ΦΥΛΛΑ

Χορὸς μὲ τραγούδι (δίστιχα), σὲ ἐπτάσημο ρυθμὸ,
πού χορεύεται ἀπὸ ἄνδρες καί γυναῖκες στὸ
γάμο, τὸν ἀρραβῶνα καί σὲ ἄλλες διασκεδάσεις.

Τῆς τριανταφυλλιάς τὰ φύλλα,
τῆς τριανταφυλλιάς τὰ φύλλα
θὰ τὰ φτιάξω φορεσά,
θὰ τὰ φτιάξω φορεσά
θὰ τὰ βάλω νὰ περάσω,
θὰ τὰ βάλω νὰ περάσω
νὰ σοῦ κάψω τὴν καρδιά,
νὰ σοῦ κάψω τὴν καρδιά.

Ποῦ εἶσαι καί δὲ φαίνεσαι, νὰ τραγουδῶ νὰ καίρεσαι
ποῦ εἶσαι καί δὲ φαίνεσαι, νὰ τραγουδῶ νὰ καίρεσαι.

Ἄσε με νὰ κοζαντήσω,
ἄσε με νὰ κοζαντήσω
καί θὰ ἴδεις τὴ γνώμη μου,
καί θὰ ἴδεις τὴ γνώμη μου
τί φλωριά θὰ σοῦ φορέσω,
τί φλωριά θὰ σοῦ φορέσω
κρυσσελειδόνι μου,
κρυσσελειδόνι μου.

Μηλότομη, μηλότομη, μελαχροινὴ καί νόσιμη,
μηλότομη, μηλότομη, μελαχροινὴ καί νόσιμη.

Βιολί: Ι. Ἡλίας, Α. Οἰκονομάκης

Λαγούτο: Στ. Ἀνδριανός

Τραγούδι: Δ. Ἡλίας καί ὁμάδα ἀπὸ ἄνδρες

11. Ο ΠΑΠΙΡΗΣ (Ὀργανικὸ)

Χορὸς συρτός, στὰ τρία, σὲ δίσημο ρυθμὸ. Χορεύεται ἀπὸ ἄνδρες καί γυναῖκες στὸ γάμο, τὰ γλέντια καί τὰ πανηγύρια.

Πίπιζα: Δ. Κορογιαννάκης (ὁ τελευταῖος πιπιζάρης τῶν Μεγάρων, γεννημένος τὸ 1894)

Νταούλι: Ε. Κασσιμάτης

Ἡ πίπιζα ἢ ζουρνὰς ἢ καραμούζα, εἶναι ἓνα ἀερόφωνα μὲ διπλὸ γλωσσίδι, τύπου ἄρπασ, μὲ δξύ, διαπεραστικὸ ἦχο.

12. ΤΩΡΑ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ (Τραγούδι τοῦ γάμου)

Τραγούδι σὲ δίσημο ρυθμὸ. Στὰ Μέγαρα παίζεται ὡς πατινάδα (τραγούδι μὲ ὀργανικὴ συνοδεία, συνήθως στὸ δρόμο), ὅταν οἱ καλεσμένοι γυρίζουν στὰ σπίτια τους, ἐπειτα ἀπὸ γλέντι σὲ γάμο, σὲ ἀρραβῶνα ἢ καί σὲ ἄλλες διασκεδάσεις. Ἡ μελωδία «Τώρα τὰ πουλιά», ἄν καί σὲ ρυθμὸ περιοδικοῦ τύπου, δὲ χορεύεται. Ἡ συνοδεία τοῦ λαγούτου περιορίζεται σ' ἓνα «ἴσο»: τὴ «συγχορδία» τῆς τονικῆς.

Τώρα τὰ πουλιά, τώρα τὰ κελιδόνια
τώρα οἱ πέ-, μωρέ, τώρα οἱ πέ-ρδικες
τώρα οἱ πέ-, μωρέ, τώρα οἱ πέ-ρδικες
τώρα οἱ πέ-ρδικες γλυκὰ πού κελιδούνε
τὴν γλυκιά-, μωρέ, τὴν γλυκιά ν' αὐγῆ
τὴν γλυκιά-, μωρέ, τὴν γλυκιά ν' αὐγῆ
τὴν γλυκιά ν' αὐγῆ δὲ ἄρες πρὶν ξεμερώσει
ἔσπνα ἀφέ-, μωρέ, ἔσπνα ἀφέ-νη μου
ἔσπνα ἀφέ-, μωρέ, ἔσπνα ἀφέ-νη μου
ἔσπνα ἀφέ-νη μου, ἔσπνα καλέ μου ἀφέ-νη
ἔσπνα γιά-, μωρέ, ἔσπνα γιά νὰ δεῖς
ἔσπνα γιά-, μωρέ, ἔσπνα γιά νὰ δεῖς
ἔσπνα γιά νὰ δεῖς δὴ μάτια, μαῦρα μάτια.
κι' ἄσπρονε, μωρέ, κι' ἄσπρονε λαῖμό
κι' ἄσπρονε λαῖμό, κορμί κυπαρισσοῦνιο.

Βιολί: Θ. Ἡλίας, Ι. Ἡλίας

Λαγούτο: Στ. Ἀνδριανός

Τραγούδι: Μ. Λουκά, Β. Στεργίου, Ε. Μιχάλαρου, Ι. Μουρτζούκος, Δ. Σταμπόλας, Ι. Κικιδῆς
Στ. Παπαφράγκος

13. ΜΟΪΝΑ-ΝΕ-ΝΑ

Μία ἀπὸ τίς μελωδίες τοῦ χοροῦ Τράτα, σὲ ἐπτάσημο ρυθμὸ. (Βλ. Πλευρὰ Α' ἀριθ. 4). Ἡ μελωδία «Μοῖνα-νε-να» ἐκτός ἀπὸ τὴν Τρίτη τοῦ Πάσχα, χορεύεται καί τραγουδιέται (δίστιχα) ἐπίσης καί τίς Ἀπόκριες.

Μοῖνα-νε-να, στὰ καρυδόφυλλα πατῶ
μοῖνα-νε-να, στὰ καρυδόφυλλα πατῶ
στὰ καρυδόφυλλα πατῶ καί σιγανὰ περνάω,
στὰ καρυδόφυλλα πατῶ καί σιγανὰ περνάω,
Μοῖνα-νε-να, νὰ μὴν τὸ μάθει ἡ μάνα σου,
Μοῖνα-νε-να, νὰ μὴν τὸ μάθει ἡ μάνα σου,
νὰ μὴν τὸ μάθει ἡ μάνα σου καί πεῖ πῶς σ' αγαπάω,
νὰ μὴν τὸ μάθει ἡ μάνα σου καί πεῖ πῶς σ' αγαπάω.
Ἄναστεναγμοὶ ὡς πότε, τὴν καρδοῦλα μου θὰ τρώτε,
ἄναστεναγμοὶ ὡς πότε, τὴν καρδοῦλα μου θὰ τρώτε.
Μοῖνα-νε-να, ψηλὸ κυπαρισσοῦκι μου
Μοῖνα-νε-να, ψηλὸ κυπαρισσοῦκι μου
ψηλὸ κυπαρισσοῦκι μου, λυγίσου δὲ σὲ φτάνω,
ψηλὸ κυπαρισσοῦκι μου, λυγίσου δὲ σὲ φτάνω.
Μοῖνα-νε-να, νὰ μωριστῶ τοὺς κλώνους σου,
Μοῖνα-νε-να, νὰ μωριστῶ τοὺς κλώνους σου,
νὰ μωριστῶ τοὺς κλώνους σου κι' ὕστερα δε πεθάνω,
νὰ μωριστῶ τοὺς κλώνους σου κι' ὕστερα δε πεθάνω.
Ἄνθη τοῦ Λεβάντη ρῶτα, πόσο σ' αγαποῦσα πρῶτα,
ἄνθη τοῦ Λεβάντη ρῶτα, πόσο σ' αγαποῦσα πρῶτα.

Βιολί: Ι. Ἡλίας

Λαγούτο: Στ. Ἀνδριανός

Τραγούδι: Σ. Φράγκου καί ὁμάδα ἀπὸ γυναῖκες

14. ΑΝΤΙΚΡΥΣΤΟΣ (Ὀργανικὸ)

Ἀντικρυστός χορὸς (καρολαμάς) σὲ 9/8. Χορεύεται ἀπὸ ἄνδρες καί γυναῖκες σὲ κύκλο, χωρὶς νὰ κρατοῦν τὰ χέρια, σὲ κάθε καρὰ καί διασκέδαση.

Βιολί: Ι. Ἡλίας

Λαγούτο: Στ. Ἀνδριανός.

Φοῖβος Ἀνωγειανάκης

Τροπικὸ στὴ δομῇ καί μονόφωνο εἶναι τὸ ἑλληνικὸ δημοτικὸ τραγούδι. Οἱ μελωδίες του δηλαδὴ στηρίζονται σὲ διαφορετικὴ ἀλληλουχία διαστημάτων ἀπὸ αὐτὴν τοῦ μείζονα καί ἐλάσσονα τῆς δυτικῆς μουσικῆς καί τραγουδιούνται καί παίζονται χωρὶς ἁρμονικὴ συνοδεία. Ἐξαιρεση ἀποτελοῦν ὠρισμένα νεώτερα λαϊκὰ τραγούδια στὸν μείζονα καί ἐλάσσονα τρόπο, πού τὰ ἀκοῦμε κατὰ κανόνα ἀπλὰ ἑναρμονισμένα — ἐπτανησιακὴ καντάδα, ἀθηναϊκὴ καντάδα κλπ. — ὅπως ἐπίσης καί ὠρισμένα τραγούδια τῆς Βορείου Ἠπείρου πού τραγουδιούνται πολυφωνικά. Ρυθμικά, τὰ δημοτικὰ τραγούδια διαίρονται α) σὲ μελωδίες περιοδικοῦ ρυθμικοῦ τύπου — περιοδικὴ ἐπανάληψη ἐνὸς ρυθμικοῦ σχήματος, ὅπως π.χ. ὅλες οἱ χορευτικὲς μελωδίες — καί β) σὲ μελωδίες ἐλεύθερου ρυθμικοῦ τύπου — ἐλεύθερη ροὴ διαφόρων ρυθμικῶν σχημάτων, ὅπως π.χ. τὰ τραγούδια τῆς τάβλας κλπ. Στὶς μελωδίες περιοδικοῦ τύπου συναντᾶμε ἀπλοὺς δίσημους, τρίσημους κλπ. ρυθμούς — 2/4, 3/4 κλπ. καθὼς καί ἄλλοι ρυθμοὶ ὅπως ἡ ρυθμὸς ἀκσάκ, ὅπως ἔχει ἐπικρατήσει νὰ λέγονται — 5/8, 7/8, 9/8 κλπ. (ἀκσάκ= κουτσός).

Τὰ κυριώτερα μουσικὰ ὄργανα.

Ἰδιόφωνα: ζίλια (κύμβαλα) τρίγωνο, μασά, παλαμάκια κ.ἄ.

Μεμβρανόφωνα: νταούλι, τουμπι — εἶδος μικροῦ νταουλιού — ντέφι, τουμπτελέκι (στάμνα) κ.ἄ.

Ἀερόφωνα: φλογέρα, σουραῦλι, μαντούρα, ζουρνὰς — ἢ πίπιζα ἢ καραμούζα —, τσαμπούνα, γκάιντα, κλαρίνο.

Χορδοφωνα: ταμπουράς, λαγούτο, ἀχλαδόσχημη λύρα, φιαλόσχημη λύρα (ἢ κεμεντζέ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου), κανονάκι, σαντούρι καί βιολί.

Ἀπὸ τὰ ὀργανικὰ συγκροτήματα τὰ πιὸ γνωστά, πανελλήνια, εἶναι: ἡ ζυγιά — ἀπὸ τὸ ζυγός, δύο ὄργανα — ἓνας ἢ δύο ζουρνάδες καί νταούλι πού συναντᾶμε στὴν ἠπειρωτικὴ Ἑλλάδα, ἡ νησιώτικη ζυγιά βιολί καί λαγούτο καί ἡ κομπανία κλαρίνο, βιολί, λαγούτο καί σαντούρι, πού σιγὰ-σιγὰ ἀντικαθιστᾶ τὴ ζυγιά ζουρνὰς-νταούλι. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι τὸ ἑλληνικὸ τραγούδι παίζεται καί τραγουδιέται στὴ φυσικὴ καί δχι στὴν συγκεκριμένη κλίμακα τῆς Δύσης, ὅταν οἱ τραγουδιστὲς καί οἱ παιχιδιᾶτορες δὲν ἔχουν δεχθεῖ τὴν ἐπίδραση τῆς δυτικῆς μουσικῆς.

Οἱ ἑλληνικοὶ χοροί, πού συνοδεύονται ἄλλοτε ἀπὸ τραγούδι καί ἄλλοτε ἀπὸ τὰ διάφορα μουσικὰ ὄργανα, διαίρονται σὲ δύο μεγάλες κατηγορίες: τοὺς πηδηχτοὺς καί τοὺς συρτοὺς. Οἱ πρῶτοι διακρίνονται γιὰ τὸν αὐστηρὸ μαζὶ καί λεβέντικο χαρακτῆρα τους καί χορεύονται κυρίως ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, ἐνῶ οἱ δεῦτεροι — οἱ συρτοὶ — περισσότερο λυρικοὶ καί ἥρεμοι στὴν κίνησή τους χορεύονται πολὺ καί ἀπὸ τίς γυναῖκες. Μιὰ τρίτη κατηγορία ἀποτελεῖται ἀπὸ χοροὺς σύνθετους, πηδηχτοὺς καί συρτοὺς μαζὶ. Ἀνάλογα μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν χορευτῶν καί τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο χορεύονται ἔχουμε: χοροὺς ὁμαδικούς, πού εἶναι συνήθως κυκλικοί, ὅπως π.χ. ὁ καλαματιανός, χοροὺς ἀντικρυστούς, πού χορεύονται ἀπὸ ἓνα ζευγάρι χορευτῶν, ὁ ἓνας ἀπέναντι στὸν ἄλλο, ὅπως π.χ. ὁ νησιώτικος μπάλος καί χοροὺς γιὰ ἓνα μόνον χορευτῆ, ὅπως π.χ. ὁ χορὸς τοῦ δρεπανιοῦ στὴν Κύπρο κ.ἄ.

Φοῖβος Ἀνωγειανάκης

FOLK MUSIC

DANCES - SONGS

MEGARA, ATTICA

SIDE I
MEGARA ATTICA
1. TA ROUSSALIA

Carols sung on Easter Monday. In older times, the young boys of Megara went from house to house singing the "roussalia". They usually carried a cane cross, decorated with flowers and topped by a coloured handkerchief, called "kalamata", as a sort of banner. The gifts the children received: eggs, cakes, money, etc., were placed in a basket, also decorated with flowers. The "roussalia" can also be danced as a syrto.

Gladly met, beloved master, noble lord and gallant fellow!
May we sing you our roussalia! - Sing away, my worthy laddies!

— First to you, we'll sing them, master, as you're standing in the doorway,
Later, then, to our good mistress, to our russet-coloured partridge.

Way down in a garden, yonder, quarrel apple tree and laurel;
Off I break a branch of laurel and I let the river take me

Drifting, drifting towards the sunset, to the spring of crystal water,
Where the Jewish girls are washing, where the Turkish girls are bleaching.
Put your right hand in your pocket, in your purse with silver lining,
Take our five-and-twenty pieces, let our money-keeper have them

And we'll say: "Christos anesti". Christ was buried and is risen.

Violin: I. Ilias (born 1906), A. Economakis (b. 1913), Megara
Lute: St. Andrianos (b. 1897), Salamis
Song: D. Ilias, J. Mourtzoukos, D. Stambolas, J. Kikidis.
St. Papafrangos

2. O HATZICHRISTOS (INSTRUMENTAL)

A syrto, (somewhat similar in melody to the Ballos of the Aegean islands, which turns into a tsamikos; beginning in 2/4 and ending in 3/4 time.

Violin: I. Ilias
Lute: St. Andrianos

3. O LOULOUVIKOS

A pidichtos (leaping or hopping dance), in 2/4 time, performed by men and danced mainly during carnival. The same dance is performed at the end of the wedding celebrations. Loulouvikos is a corrupt form of the name Loudovikos. (According to one version of the story, this was the name of a ship).

Our Loulouvikos leaves us (3 times)
And sallies on his way,

And you, both young and old ones, (3 times)
Take care of him, I pray.

Loulouvikos, (through you roam), bring our laddies safely home.
Bring our laddies safely home, Loulouvikos, (through you roam).

Though you may be so willful (3 times)
And I so full of care,

Let's see, now, who will tumble (3 time)
Into the other's snare.

Come, my love, and do not leave me, do not torture do not grieve me.
Do not torture, do not grieve me, come, my love, and do not leave me.

Violin: I. Ilias
Lute: St. Andrianos
Song: D. Ilias, D. Stambolas, B. Stergiou

4. TO MIKRO MOU (couplets)

The Trata - usually in 7/8 rhythm - is performed and sung only by women, their arms linked crosswise, on Easter Tuesday. The melody of this song is in 7/8 time.

You have eyes of blue, my darling, as an angel you are fair,
And your lips are like the coral, gold and silken is your hair.

My head goes in a dizzy whirl, when'er I think of you, my girl.

From the northern village fountain, crystal water I did sip
And it seemed to me, my darling, that I kissed your cherry lip.

How can I call you "queen" and "fair", when I know you do not care.

Oh, I wish that I had never come to life to sigh and pine.
For in love's fine nets forever you have caught this heart of mine.

How can I ever say good-bye, my aching heart can only cry.

Violin: I. Ilias
Lute: St. Andrianos
Song: Georgia Athanassopoulos and group of men and women

5. KANGELI LEPENIOTIKO

Dance accompanied by couplets in 7/8 time. Sung and danced at weddings by men and women in a closed circle, without holding hands. It gets its name, according to one story, from a certain Lepeniotis, a good dancer, singer and rhymers, who loved to dance this particular kangeli.

Ah, might I be where you undress and where you say your prayer
And might I raise your coverlet and lie beside you there!

Ah, what a comfort 'twas to see you pass before my door!
Now, that is gone. Ah, may you pine, as I do, evermore!

Waste not your tender youth, my lass, but every joy discover.
Too soon, alas, a heavy stone your lifeless form will cover.

For him who tastes your rosy lip no sugar is so sweet
And he who holds you in his arms will never long for sleep!

Violin: I. Ilias
Lute: St. Andrianos
Song: Th. Ilias, D. Ilias, D. Stambolas

6. SIMERA LAMBIO OURANOS (Wedding song)

This is the first "table song" sung after the wedding feast.
It is in A-B form, free rhythmic type melody, followed by a melody of the periodic rhythmic type, in 2/4 time. The couplets are laudatory rhymes in honour of the bride and bridegroom, the newlyweds' parents, the best man, etc.

How brightly shines this lovely day! How bright the sky above!
Today a gallant eagle weds a tender turtledove.

Oh, Mother dear, who tended me as though I were a flower,
Give me your blessing, on this day, on this my wedding hour.

Violin: I. Ilias

Lute: St. Andrianos
Song: Maria Louka and group composed of D. Ilias, D. Stambolas,
Th. Ilias and J. Mourtzoukos.

7. TO PAPAZI (wedding song)

A table song in 4/4 rhythm, which is usually sung after "Simera lambi o ouranos".
(papazi: a long, pendant ornament attached to the back of a woman's cap and ending in a tassel. Kyra: dame, mistress)

When you don your fine papazi with its golden tasseled thread,
— Your health! kyra Vassiliki, —
Tremble all the stars above you and the heavens overhead.
— Hail, form and figure fair to see! —

To you I sing, hark, if you will;
And, if you heed me, hear me still.

Sandouri: E. Samouris (b. 1919)
Violin: I. Ilias
Lute: P. Kallipetis (b. 1905)
Song: D. Stambolas

8. S'AFINO TIN KALINICHTIA (wedding song)

The last song (couplets) after the wedding celebrations, before the guests leave the bridal pair's home. The melody, although of a periodic rhythmic type in 2/4 time, is not danced. The lute accompaniment is limited to a sustained drone — ison — in the tonic chord.

'Tis late, so let us go, my lads, 'tis time to be retiring
So that our fair ones may not find our company too tiring.

Just as the dawn was drawing nigh you started acting coy and shy.
You started acting coy and shy, just as the dawn was drawing nigh.

Good night, I bid you, as I go, sleep sweetly all night through,
And in your dreams behold me, love, your slave and servant true.

You are a jug that's made of glass, you fall in love with all who pass.
You fall in love with all who pass; you are a jug that's made of glass.

Violin: Th. Ilias, I. Ilias
Lute: St. Andrianos
Song: M. Louka, V. Sterghiou, E. Michalarou, J. Mourtzoukos,
J. Kikidis, St. Papafrangos, D. Stambolas.

SIDE II

9. LAMBRI KAMARA

A trata in 4/4 rhythm, sung and danced only by women on Easter Tuesday (see Side I, No. 4).

Pick up your sickles, my good lads, though Easter still be here.
St. George's day has come and gone and harvest time is near.

Oh, please tell me what to do, for I die of love for you!

How lovely are my Megara, on Tuesday, at St. John,
When strangers come from far and wide to watch the goings-on!

World so beautiful to see, ah, you hold no joy for me!

Violin: Th. Ilias, A. Economakis
Lute: St. Andrianos
Song: S. Frangou, M. Louka, G. Athanassopoulou,
P. Tsagdi

10. TIS TRIANDAFILLIAS TA FILLA

Dance accompanied by singing (couplets), in 7/8 time, performed by men and women at weddings, engagements and other festive occasions.

I shall pluck a tender rosebush and a roseleaf dress I'll make,
Then I'll pass before your doorway and your cruel heart I'll
break.

Why do you hide your face so dear? My song is meant to
charm your ear.

Wait until I've made my fortune, then you'll see how much I
care:
You shall wear a golden necklace, oh, my little swallow fair!

Lips of cherry, lips of cherry, you're my maiden dark and
merry.

Violin: I. Ilias, A. Economakis
Lute: St. Andrianos
Song: D. Ilias and group of men

11. O PAPIRIS (instrumental)

Syrtos in 2/4 time. Danced by men and women at
weddings and other festive gatherings.

Pipiza: D. Koroyannakis (the last pipiza player of

Megara, b. 1894).

Daouli: A. Economakis

The *pipiza*, or *zournas*, or *karamouza*, is a
double-reed, oboe-type aerophone, producing a
shrill, piercing sound.

12. TORA TA POULIA (Wedding song)

song in 2/4 time. In Megara it is performed as a
"patinada", (song accompanied by instruments,
usually played in the streets — a sort of serenade
—) as the guests return home, after weddings,
engagements, or other festive occasions. "Tora ta
poulia", although a melody of the periodic
rhythmic type, is not danced.

The lute accompaniment is limited to the *ison* in
the tonic chord.

How sweetly sing the birds, now,
The swallow and the partridge!
How sweet the dawn, two hours before the sun!
Wake, my good master, come, awake!
In graceful arms entwined...

Violin: Th. Ilias, I. Ilias
Lute: St. Andrianos
Song: M. Louka, V. Stergiou, E. Michalarou, J.
Mourtzoukos D. Stambolas, J. Kikidis, St.
Papafrangos.

3. MOINA-NE-NA

One of the *trata* melodies in 7/8 rhythm (see Side I,

No. 4).

This melody, besides being danced on Easter
Tuesday, is also performed during carnival time.

Moina-ne-na.
On chestnut leaves I loftly tread and still my way pursue,
So that your mother may not guess the love I feel for you.

How long will all this sighing my aching heart keep trying!

Moina-ne-na, my tall, my fair, my graceful cypress tree,
My tall and graceful cypress tree, bend over close to me.

I cannot reach your branches, they are so very high,
Just let me breathe their fragrance and then I'll gladly die!

Flowers of the eastern shore, tell her how I loved before.

Violin: I. Ilias
Lute: St. Andrianos
Song: S. Frangou and group of women

13. ANTIKRISTOS (instrumental)

A dance performed in contra formation (*kar-
silamas*), in 9/8 time. Danced by men and women in
a circle, without holding hands, at every joyful or
festive occasion.

Violin: I. Ilias
Lute: St. Andrianos

Fivos Anoyanakis

The folk song of Greece is *modal* and *monophonic*. That is to say, its melodies are based on a different sequence of intervals from that of the major and minor scales used in western music and are played without harmonic accompaniment. Certain popular songs of more recent origin: the «cantada» of the Ionian islands, or the Athenian «cantada», which are written in the major or minor scale and usually have a simple harmonic accompaniment, are an exception to the rule, as are certain songs of Northern Epirus, which are also sung polyphonically. Rhythmically, Greek folk songs are divided into a) melodies of a *periodic rhythmic type*: i.e. a periodic repetition of a rhythmic form, as in all melodies meant to be danced, and b) melodies of a *free melodic type*, i.e. a free flow of various rhythmic forms, as in the «table» songs, etc. In the periodic type melodies we find simple rhythms: 2/4, 3/4, etc., as well as the so-called «aksak» rhythms: 5/8, 7/8, 9/8, etc. (aksak=lame).

The main musical instruments used are:

Idiophones: *zilia* (cymbals), the *triangle*, *masá* (tongs), *handclapping*, etc.

Membranophones: *daouli* (drum), *toumbi* (a sort of small daouli), *defi*, (tambourine), *toumbeleki* (an earthenware pot with a skin stretched over the top), etc.

Aerophones: various pastoral pipes: *floghera*, *sou-
ravli*, *madoura*, *zournás*—also called *pipiza* or *kara-
mouza*—bagpipes: *tsambouna* or *gaida*, *clarinet*.

Cordophones: *tamboura*, *lute*, *pear-shaped lira*, *bot-
tle-shaped lira* (the *kementjés* of the Greeks of Pon-

tos), *qanun* (psalterium), *sandouri* (dulcimer) and *violin*.

The instrumental ensembles best known throughout Greece are the *zygia* (from *zygos*—two instru-
ments), i.e. one or two *zournás* and a *daouli*—en-
countered in continental Greece; the island *zygia*:
violin and lute, and the *compania*, composed of
clarinet, violin, lute and *sandouri*, which form is gra-
dually replacing the *zygiá* combination of *zournás*—
daouli. Let us note here that, wherever the singers or
players have not been influenced by western music,
the Greek folk song is played and sung in the *natural*
scale and not in the *equal-tempered* scale of the west.

The Greek folk dances, accompanied either by sing-
ing or by the various instruments mentioned above,
are divided into two large groups: The *pidichtoi*
(hopping or leaping dances) and the *syrtoi* (drawn
dances).

The first group of dances, at once severe and spirit-
ed, are danced mainly by men, while the dances of
the «syrtos» type, calmer and more lyrical in move-
ment, are very often performed by women, as well. A
third category consists of composite dances, com-
bining the *pidichtos* and *syrtos* characteristics.

According to the number of dancers and to the way
in which the dances are performed, we have group
dances, which are usually circular in formation—
such as the *kalamatianos*—, face-to-face dances
(*andikrystoi*), performed by couples in contra for-
mation,—such as the island *ballos*, and individual
dances,—such as the sickle dance of Cyprus, etc.

F. Anoyanakis

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
 ΜΕΓΑΛΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΑΙΜΙΑ ΒΟΥΛΟΥΡΗ

ΔΩΡΕΑ
 Αρχείο Γ. Τσάβιου

Μεγαλική οικογένεια, Χριστούγεννα, αρχές του 20ου αιώνα
 Megara family, Christmas, early 20th century

Εθελούσια φωτογράφιση - Ντυμένη Μέγαρα 1932
 Dressing up "Kathikas" costume, Megara 1932

ΠΑΥΡΑ Α'

ΜΕΓΑΡΑ Ἀττικής

1. ΤΑ ΡΟΥΣΑΛΙΑ (Καλλινοῦ τοῦ Πάσσα) 2:22

Βιολί: Γ. Ἡλίας, Α. Οἰκονομάκης
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Δ. Ἡλίας, Γ. Μουρτζούκος, Δ. Σαμπόλος

1. ΚΑΙΘΙΣ, Στ. Παπαφράγκος 2:30

Βιολί: Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός

3. Ο ΛΟΥΛΟΥΒΙΚΟΣ (Δίστιχο) 2:02

Βιολί: Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Δ. Ἡλίας, Δ. Σαμπόλος, Β. Στεργίου

4. ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΜΟΥ (Δίστιχο) 2:38

Βιολί: Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Γ. Ἀθανασοπούλου καὶ ὄμιλο ἀπὸ ἄνδρες καὶ γυναῖκες

5. ΚΑΓΚΕΛΙ ΛΕΠΕΝΙΩΤΙΚΟ (Δίστιχο) 2:15

Βιολί: Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Θ. Ἡλίας, Δ. Ἡλίας, Δ. Σταμπόλος

6. ΣΗΜΕΡΑ ΔΑΜΠΗ Ο ΟΥΡΑΝΟΣ (Τραγούδο τοῦ Γόρου) 2:32

Βιολί: Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Μ. Λουκά καὶ ὄμιλο ἀπὸ ἄνδρες

7. ΤΟ ΠΑΠΑΖΙ (Τραγούδο τοῦ γόρου) 1:52

Σαντούρι: Ε. Σαμουράς
 Βιολί: Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Π. Καλλιπέτιος
 Τραγούδο: Δ. Σαμπόλος

8. Σ' ΑΦΗΝΗ ΤΗΝ ΚΑΛΗΝΥΧΤΙΑ (Τραγούδο τοῦ γόρου) 2:10

Βιολί: Θ. Ἡλίας, Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Μ. Λουκά, Β. Στεργίου, Ε. Μιχαήλου, Γ. Μουρτζούκος, Δ. Σαμπόλος, Γ. Καϊδίος, Στ. Παπαφράγκος

ΠΑΥΡΑ Β'

ΜΕΓΑΡΑ Ἀττικής

9. ΔΑΜΠΗ ΚΑΜΑΡΑ (Δίστιχο) 4:23

Βιολί: Θ. Ἡλίας, Α. Οἰκονομάκης
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Σ. Φράγκου καὶ ὄμιλο ἀπὸ γυναῖκες

10. ΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΣ ΤΑ ΦΥΛΛΑ (Δίστιχο) 3:07

Βιολί: Γ. Ἡλίας, Α. Οἰκονομάκης
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Δ. Ἡλίας καὶ ὄμιλο ἀπὸ ἄνδρες

11. Ο ΠΑΠΙΡΗΣ (ὀργανικό) 1:25

Πιπίτι: Δ. Κορυσσμάκης
 Νταούλι: Ε. Κασμάτης

12. ΤΩΡΑ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ (Τραγούδο τοῦ Γόρου) 3:28

Βιολί: Θ. Ἡλίας, Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Μ. Λουκά, Β. Στεργίου, Ε. Μιχαήλου, Γ. Μουρτζούκος, Δ. Σαμπόλος, Γ. Καϊδίος, Στ. Παπαφράγκος

13. ΜΟΙΝΑ-ΝΕ-ΝΑ (Δίστιχο) 2:31

Βιολί: Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός
 Τραγούδο: Σ. Φράγκου καὶ ὄμιλο ἀπὸ γυναῖκες

14. ΑΝΤΙΚΡΥΣΤΟΣ (ΚΑΡΣΙΑΜΑΣ - Ὀργανικό) 3:48

Βιολί: Γ. Ἡλίας
 Λαγούτσο: Στ. Ἀνδριανός

SIDE A

MEGARA ATTICA

1. TA BOUSSALIA (Easter carols)

Violin: Γ. Ηλίας, Α. Οικονομάκης
 Lute: St. Andrianos
 Song: D. Ηλίας, J. Mourtzoukos, D. Stambolas, J. Kikidis, St. Papadragos

2. O HATZICHRISTOS (Instrumental)

Violin: Γ. Ηλίας
 Lute: St. Andrianos

3. O LOULOUVIKOS (Couplets)

Violin: Γ. Ηλίας
 Lute: St. Andrianos
 Song: D. Ηλίας, D. Stambolas, V. Stergiou

4. TO MIKRO MOU (Couplets)

Violin: Γ. Ηλίας
 Lute: St. Andrianos
 Song: G. Athanassopoulou and local group of men and women

5. KANGELI LEPENIOTIKO (Couplets)

Violin: Γ. Ηλίας
 Lute: St. Andrianos
 Song: Th. Ηλίας, D. Ηλίας, D. Stambolas

6. SIMERA LAMBI O OURANOS (Wedding song)

Violin: Γ. Ηλίας
 Lute: St. Andrianos
 Song: M. Louka and group of men

7. TO PAPAZI (Wedding song)

Santouri: E. Samouris
 Violin: Γ. Ηλίας
 Lute: P. Kallipetris
 Sing: D. Stambolas

8. S'AFINO TIN KALINIGHTIA (Wedding song)

Violin: Th. Ηλίας, Γ. Ηλίας
 Lute: St. Andrianos
 Song: M. Louka, V. Stergiou, E. Michalou, J. Mourtzoukos, J. Kikidis, St. Papadragos, D. Stambolas

SIDE B

MEGARA ATTICA

9. LAMBI KAMARA (Couplets)

Violin: Th. Ηλίας, Α. Οικονομάκης
 Lute: St. Andrianos
 Song: S. Frangou and group of women

10. TIS TRIANDAFILLIAS TA FYLLA (Couplets)

Violin: Γ. Ηλίας, Α. Οικονομάκης
 Lute: St. Andrianos
 Song: D. Ηλίας and group of men

11. O PAPIRIS (Instrumental)

Piπitis: D. Korussmakis
 Daouli: E. Kasmatas

12. TORA TA POULIA (Wedding song)

Violin: Th. Ηλίας, Γ. Ηλίας
 Lute: St. Andrianos
 Song: M. Louka, V. Stergiou, E. Michalou, Γ. Mourtzoukos, D. Stambolas, J. Kikidis, St. Papadragos

13. MOINA-NE-NA (Couplets)

Violin: Γ. Ηλίας
 Lute: St. Andrianos
 Song: S. Frangou and group of women

14. ANTIKRISTOS (KARSILAMAS - Instrumental)

Violin: Γ. Ηλίας
 Lute: St. Andrianos

Ἡχογράφηση αἰ ὑπεῖρθε αἴρου.
 Μέγαρα Ἀττικής, Σεπτέμβριος 1975
 Μονητόφορος: TEAC A 3340
 Ἡσυχαστὴς Γιάννης Σαγλιέτος

Προϊοντὴ ἀΥΚΕΙΟΝ ΤΙΝ ΕΛΛΗΝΙΔΙΝ
 Ἀθροκρίτου 14, Ἀθήνα,
 τηλ. 36-11-042

Δὸς παραγωγὴς: Ἀσπὴρὴς Δραμιδῆς
 Μουσικὴ Ἐπιμέλεια: Φοῖβος Ἀναγνωστάκης
 Μικέτις: Δημήτριος Μιχαήλ
 Μετάφραση καπέριου: Πηλοῦλα Κοραμπελί

Στὴν ἴση σειρά ἔκουν κυκλοφοροῦσι:
 LCGW IOI NAOUSA MAKEDONIAS - ΛΕ-
 ΜΕΣΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

Open air recording
 Megara, Attica, September 1975
 Tape Recorder: TEAC A 3340
 Recorded by J. Sygletos
 Produced by LYCEUM CLUB OF GREEK
 WOMEN, Dimokritou 14, Athens,
 Tel. 36-11-042
 Direction supervisor: L. Drandakis
 Musical supervision: Fivos Anagnostakis
 Cover design: D. Michail
 English Translation: P. Kapambelis

Already released in this series:
 LCGW IOI NAOUSA MACEDONIA - LI-
 MASSOL CYPRUS